

Norges delegasjon
til den europeiske union

ØKONOMINYTT

Nummer 1, 2020

*Nyhetsbrev fra finansrådene ved
Norges delegasjon til EU*

I denne utgaven kan du lese om:

- Møter under det kroatisk formannskapet
- Covid-19 – økonomisk utvikling og tiltak på EU-nivå (EU-institusjonene, ECOFIN og Eurogruppen)
- EUs langtidsbudsjett (MFF 2021-2027)
- Oppdatering om saker på finansmarkedsområdet
- Oppdatering om saker på skatteområdet
- Oppdatering om arbeidet i Eurogruppen inntil Covid-19
- Oppdatering om europeisk økonomi og statistikk og indikatorer

Endringer som følge av Covid-19

Som følge av Covid-19 er en del av informasjon fra januar og februar allerede foreldet. Denne utgaven tar likevel med en del utviklingstrekk også før Covid-19 av hensyn til å etablere sammenligningsgrunnlag og fordi noen prognoser ikke ennå er oppdaterte.

Skjæringstidspunktet for tekstene i dette dokumentet er videokonferansen i Det europeiske råd 23. april. Statistikk og indikatorer er oppdatert til og med Eurostats tall 30. april. Det er forventet oppdatering i både langtidsbudsjett og Kommisjonens arbeidsprogram i løpet av mai. Arbeidet i Eurogruppen og ECOFIN om gjenoppbygging av europeisk økonomi er også fortløpende i utvikling. Det kan endre forutsetningene for deler av innholdet i denne utgaven og vil fanges opp i neste utgave.

**Møter under det kroatiske formannskapet første halvdel 2020
(Vesentlige endringer som følge av Covid-19. Møter gjennomført på
videokonferanse anses av Rådet som uformelle)**

Eurogruppen og ECOFIN:

20. og 21. januar

Pressemeldinger og relevante dokumenter fra ECOFIN er publisert på Rådets [møteside](#). Informasjon fra møte i Eurogruppen finnes på denne [siden](#).

17. og 18. februar

Pressemeldinger og relevante dokumenter fra ECOFIN er publisert på Rådets [møteside](#). Informasjon fra møte i Eurogruppen finnes på denne [siden](#).

16. mars

Informasjon fra *videokonferanse* i Eurogruppen finnes på denne [siden](#).

23. og 24. mars

Informasjon fra *videokonferanse* i ECOFIN finnes på Rådets [møteside](#). Informasjon fra *videokonferanse* i Eurogruppen finnes på denne [siden](#).

7.-9. april

Informasjon fra *videokonferanse* i Eurogruppen finnes på denne [siden](#).

16. april

Informasjon fra *videokonferanse* i ECOFIN finnes på Rådets [møteside](#).

8. mai

Informasjon fra *videokonferanse* i Eurogruppen vil komme på denne [siden](#).

11. og 12. juni (planlagt, foreløpig ikke endret)

Pressemeldinger og relevante dokumenter fra ECOFIN vil komme på Rådets [møteside](#). Informasjon for Eurogruppen vil komme på denne [siden](#).

Kan bli endringer som følge av Covid19

Møter i Det europeiske råd i første halvdel 2020 (Vesentlige endringer som følge av Covid-19)

20. -21. februar

Informasjon fra møte i Det europeiske råd kan leses [her](#).

10. mars

Informasjon fra *videokonferanse* i Det europeiske råd kan leses [her](#).

17. mars

Informasjon fra *videokonferanse* i Det europeiske råd kan leses [her](#).

26. mars

Informasjon fra *videokonferanse* i Det europeiske råd kan leses [her](#).

23. april

Informasjon fra *videokonferanse* i Det europeiske råd kan leses [her](#).

18. og 19. juni (planlagt, foreløpig ikke endret)

Informasjon fra møte i Det europeiske råd vil bli publisert [her](#).

**E U
2 0
2 0
H R**

Hrvatsko predsjedanje
Croatian Presidency of the
Vijećem Europske unije
Council of the European Union

COVID-19 – økonomiske tiltak på EU-nivå

EU har ulike fullmakter på vegne av det europeiske fellesskapet på ulike samfunnsområder. Disse fullmaktene følger av traktatgrunnlaget, og gir EUs institusjoner adgang til å fastsette felles sekundærlovgivning. En majoritet av dette regelverket er regler som blant annet skal sikre lik kvalitet og homogenitet i rettigheter og plikter, men hvor tiltakene gjennomføres av en kompetent myndighet nasjonalt. På noen færre enkeltområder gir sekundærlovgivningene fullmakt til EUs institusjoner til å iverksette tiltak direkte. På disse områdene utgår tiltakene direkte fra EUs institusjoner og er dermed mer synlig enn der tiltakene iverksettes nasjonalt. I den økonomiske politikken og finanspolitikken ligger myndigheten fortsatt først og fremst til nasjonalstatene. Selv om det er visse føringer for en ansvarlig økonomiske politikk gjennom traktatgrunnlaget og sekundærlovgivningen om stabilitets- og vekstpakten, er vedtakskompetansen normalt hos det enkelte medlemsland.

På EU-nivå er det iverksatt en lang rekke tiltak for å møte konsekvensene av Covid-19. Disse dekker alle samfunnsområder. Nedenfor følger en oversikt over noen sentrale tiltak på økonomiområdet fra EU sentralt.

Statsstøttetiltak har vært en sentral del av tiltakene mot Covid-19. Rammeverket for statsstøtte følger av EU-retten og nasjonale tiltak godkjennes av Kommisjonen. Etersom disse så er nasjonalt tilpasset og gjennomføres nasjonalt er det ikke nærmere omtalt her.

Ulike skattetiltak på nasjonalt nivå i forbindelse med Covid-19 er ikke omtalt her.

En samlet oversikt over tiltakene på EU-nivå i forbindelse med Covid-19 er tilgjengelig på Kommisjonens hjemmeside [her](#). Se også [her](#) på Rådets hjemmeside.

Den europeiske sentralbanken og de europeiske finanstilsynene (EBA, ESMA og EIOPA)

Den europeiske sentralbanken (ECB) har iverksatt tiltak både innenfor den pengepolitiske armen og som tilsynsmyndighet for bankene i eurosonen. EBA, ESMA og EIOPA har iverksatt tiltak på det finansregulatoriske området for å legge til rette for at finansinstitusjonene kan bidra til å opprettholde utlån til husholdninger og private bedrifter, samt for å motvirke uønsket volatilitet og uønskede hendelser i verdipapirmarkedet. Samtidig med at det legges til rette for økt fleksibilitet, har EUs fellesorganer sterkt anmodet nasjonalt tilsynsmyndigheter om ikke å se bort fra risikoen for økte mengde hvitvaskingsforsøk i forbindelse med krisen og å ikke nedprioritere tilsynet med hvitvaskingsområdet som følge av Covid-19 relaterte arbeidsoppgaver.

Pengepolitiske tiltak

Innenfor den pengepolitiske armen omfatter tiltakene fra ECB tilførsel av dollarlikviditet, kvantitative lettelser, lettelser i kravene til sikkerhetsstillelse og justeringer i programmene for markedsoperasjoner som skal sikre tilgang til likviditet.

For det som gjelder de kvantitative lettelsene økte ECB 12. mars den eksisterende rammen for verdipapiroppkjøpsprogrammet (APP) med 120 mrd. euro ut 2020. Formålet var å øke stimulusen av økonomien ved å understøtte finansieringsforholdene i realøkonomien. 18. mars, etter at de første tiltakene ble lite godt mottatt i markedet, opprettet ECB et «Pandemic Emergency Purchase Programme» (PEPP) som er et nytt program til en verdi av 750 mrd. euro for støttekjøp av stats- og selskapsobligasjoner. Programmet vil dekke alle typer aktiva som er dekket av eksisterende oppkjøpsprogram APP. ECB har uttalt at PEPP vil forlenges så lenge krisen varer, og minimum ut 2020. Samtidig utvidet ECB det eksisterende verdipapiroppkjøpsprogrammet (APP) slik at flere verdipapirer kvalifiserer. Disse tiltakene ble bedre mottatt i markedet enn de første tiltakene 12. mars. ECB har ikke satt ned renten fordi den allerede er svært lav.

Tiltak som banktilsynsmyndighet for banker i bankunionen (per nå kun banker fra euroland)

12. mars varslet ECB økt bruk av fleksibilitet i kapital- og likviditetsbufferne for bankene. Les pressemeldingen [her](#). 20. mars forsterket ECB denne tilnærmingen og uttalte at bankene kan bruke all fleksibilitet innenfor eksisterende regelverk til å motvirke effekter av Covid-19. Les pressemeldingen [her](#). Som følge av at disse tiltakene vil øke tilgjengelig kapital for bankene og pga. usikkerheten om mulig press på bankenes soliditet fremover, presiserte ECB i en pressemelding 27. mars at de ikke ønsker at bankene utbetaler utbytte for 2019 og 2020 inntil 1. oktober. Formålet med å skru ned på kapitalbufferne er å opprettholde evnen i bankene til å gi lån til bedrifter og husholdninger. Les pressemeldingen [her](#).

Tiltak fra EBA, ESMA og EIOPA (gjelder alle medlemsland og berører EØS-relevant regelverk)

12. mars publiserte EBA en ny guiding om bruk av økt fleksibilitet i det eksisterende bankregelverket. Blant annet varslet de at de ville utsette stresstesting for 2020. Les pressemeldingen [her](#). 16. mars vedtok ESMA justeringer i rapporteringspliktene under shortsalgforordningen for å sikre fortsatt ordnede markedsforhold. Les pressemeldingen [her](#). 20. mars presiserte EIOPA at det skal anvendes fleksibilitet i reglene om rapportering og offentliggjøring fra forsikringsselskaper som følge av Covid-19. Les pressemeldingen [her](#). 25. mars publiserte EBA og ESMA presiseringer i regnskapsregelverket som følge av Covid-19. Dekker IFRS9 og en oppfordring til kortselskapene om å bruke maksgrensen for kontaktsløse betalinger av hensyn til å minske smittefaren ved betalinger. Les pressemeldingen [her](#) og [her](#). 31. mars publiserte EBA en uttalelse om utbytte fra banker tilsvarende ECBs uttalelse fra 27. mars. Les pressemeldingen [her](#).

Oppfølging fra Kommisjonen av tiltak innenfor bankenes kapitalkrav

Det er antatt at lettelsene i kapitalkravene har økt bankenes totale utlånsevne under Covid-19 med om lag 1800 mrd. euro. Kommisjonen fremmet 28. april ytterligere forslag til justering i

kapitalkravsregelverket som etter planen skal øke utlånskapasiteten med ytterligere 450 mrd. euro. Nærmere omtale av forslagene og uttalelsen fra Kommisjonen er tilgjengelig [her](#).

Eurogruppen og finansministermøter (ECOFIN) om Covid-19 – oppfølging i Det europeiske råd (DER)

Skrevet av Rygh (EU-del) og Stakkestad (FIN)

I forbindelse med responsen på Covid-19, har Eurogruppens diskusjoner lagt grunnlag både for finansministrenes møter og for toppmøtene mellom EUs statsledere (Det europeiske råd). Normalt tas Eurogruppens anbefalinger videre primært i finansministerformat i ECOFIN. At arbeidet er tatt videre i Rådet på statsledernivå, reflekterer omfanget av krisen, betydningen av økonomisk gjenreisning for politikken for øvrig og utfordringene EU har hatt med å bli enig om felles tiltak på det økonomiske området.

Under denne overskriften følger en oppsummering av arbeidet i Eurogruppen, ECOFIN og Det europeiske råd (DER) i forbindelse med Covid-19. Det ordinære arbeidet i Eurogruppen frem til Covid-19 tok over dagsordenen er beskrevet nedenfor under en egen overskrift. Som følge av de store økonomiske omveltningene i kjølvannet av Covid-19, vil deler av diskusjonene fra tidligere i år kunne komme opp igjen senere i året i varianter over det som opprinnelig var planlagt, og deler kan tenkes utsatt til man er tilbake i mer normal drift.

Anbefalinger fra Eurogruppen 9. april som ble godkjent i Det europeiske råd 23. april 2020

Det europeiske råd (DER) har hatt flere møter om koronaepidemien. Under møtet 26. mars ble Eurogruppen i EU27-format bedt om å komme med forslag til tiltak for å lindre konsekvensene av pandemien.

Eurogruppens svar på denne bestillingen ble utformet i eurogruppemøtet 7. til 9. april og drøftet i DER 23. april 2020. Under dette møtet støttet EUs toppledere Eurogruppens pakke med tiltak på 540 milliarder euro for å håndtere den umiddelbare krisen, som omfatter følgende:

- En kredittlinje på 240 mrd. euro til eurolandene fra den europeiske stabiliseringsmekanismen (ESM/ euroområdet krisefinansieringsmekanisme)
- Den europeiske investeringsbanken (EIB) skal kunne etablere et fond som kan garantere for opptil 200 mrd. euro i lån til bedrifter i likviditetsvansker i hele EU.
- 100 mrd. euro i lån til en midlertidig arbeidsledighetsforsikring (SURE) som skal støtte de hardest pressede nasjonale ordningene under den akutte koronakrisen. Denne ordningen skal kun brukes som støtte overfor medlemslandenes ledighetsordninger, ikke direkte til bedrifter.

Drøftingen av ulike alternativer til et gjenoppbyggingsfond og/eller felles utstedelse av gjeld

Under eurogruppemøtet 7. til 9. april ble det også drøftet ulike alternativer for å etablere et gjenoppbyggingsfond og/eller felles utstedelse av gjeld. Alle disse forslagene har før, under og etter møtene ledet til kompliserte diskusjoner fordi de ulike alternativene i ulik grad vil bety at medlemslandene eksponerer seg for hverandres økonomi. Det er komplisert så lenge finanspolitikken med unntak for fellesføringene under stabilitets- og vekstpakten er et internt nasjonalt anliggende. Statslederne hadde under toppmøtet 23. april en ny drøfting av finansieringen av tiltak for å få fart på økonomiene igjen etter den akutte krisen, men uten mål om å konkludere. Partene står fortsatt langt fra hverandre. Tyskland og Nederland er sammen med andre nordlige land avvisende til å utstede felles euroobligasjoner (corona bonds). Gruppen av de fire såkalt nøkterne medlemslandene Nederland, Danmark, Sverige og Østerrike, som i forhandlingene om EUs langtidsbudsjett for 2021-2027 (MFF) før koronapandemien gikk inn for et budsjett svarende til 1 pst. av EU-landenes BNI, mens Kommisjonen på sin side hadde foreslått 1,11 pst. av BNI, uttrykte også denne gangen at budsjettet må begrenses. Det ble blant annet fremført at eventuelle behov for tilskudd til kriseland må komme fra omprioriteringer under programmene i EUs langtidsbudsjett. Sverige var denne gangen hovedtalsland for de nøkterne. Sørlige land med Italia, Frankrike og Spania i spissen er i favør av felles obligasjoner. Disse har tatt til orde for at gjenoppbyggingen etter krisen må skje ved tilskudd til de hardest rammede landene, ikke i form av lån som må tilbakebetales. Under toppmøtet tok disse og Portugal til orde for å etablere et gjenvinningsinstrument med en støttekapasitet på 1000-1500 mrd. euro. Italias statsminister Conte har uttrykt at mangel på vilje til å stille opp med rene overføringer fra de rike EU-landene vil bli sett på som mangel på solidaritet. Frankrikes president Macron uttrykte at tilskudd er nødvendig for å hindre eurokrise og at det gir liten mening å øke gjeldstyngende lands offentlige gjeld ytterligere.

Kommisjonspresident Ursula von der Leyen tok til orde for å øke taket i MFF2021-27 fra om lag 1,2 pst. av landenes BNI til rundt 2 pst. i to-tre første årene for å støtte opp under gjenoppbyggingstiltak med vekt på kraftig økte investeringer. Hun ser for seg a) økte investeringer til reformer i medlemsland og samhørighet, som vil utgjøre mesteparten av beløpet, b) investeringer i modernisering av budsjettet gjennom Green Deal, digitalisering og styrking av nøkkelsektors autonomi, c) forbedre EUs felles verktøykasse for kriserespons og d) styrke støtten til naboland og partnerland. Hun mente videre at tiltakene må gjennomføres både som lån og tilskudd til de hardest rammede av koronakrisen.

Under DER 23. april konkluderte statslederne om å jobbe videre med etableringen av et gjenoppbyggingsfond som skal bidra til den økonomiske utviklingen i EU etter at den verste krisen er over. Europakommisjonen ble bedt om å utforme detaljene parallelt med at de arbeider med et revidert forslag til MFF, og fremme et forslag av tilstrekkelig størrelse, som retter seg mot sektorer og geografiske områder som er særlig hardt rammet. Det er forventet et oppdatert forslag fra Kommisjonen i løpet av mai 2020.

Statslederne støttet også Kommisjonspresidentens og DER-formannens «veikart for økonomisk innhenting». Denne inneholder viktige prinsipper som solidaritet, samhørighet og

konvergens samt fire viktige områder for tiltak: 1) sikre et velfungerende indre marked, 2) gjennomføre en historisk stor investeringsinnsats, 3) ta globalt ansvar for å opprettholde multilateralisme og gjenetablere internasjonale handelsstrømmer og 4) et fungerende styringssystem i krisetider.

I uttalelsen heter det også at Eurogruppen i EU27-format vil overvåke den økonomiske utviklingen og forberede grunnen for en robust oppgang.

ECOFIN-møter om økonomiske tiltak mot koronapandemien

EUs finansministre har hatt telefonmøter nesten hver uke siden begynnelsen av mars for å drøfte økonomiske tiltak på fellesskapsnivå for å lindre de negative konsekvensene av Covid-19.

Tiltak på fellesskapsnivå kommer i tillegg til omfattende nasjonale tiltak. Ved inngangen til april var det anslått at nasjonale finanspolitiske tiltak utover automatiske stabilisatorer (diskresjonær politikk) utgjorde om lag 3 pst. og likviditetstiltak for næringslivet (garantier, utsatt skatt mv.) 16 pst. av EUs BNP.

EUs finansministre har gradvis blitt enige om tiltakenes omfang og innretning. 16. mars ble ECOFIN enig om at det skal gjøres unntak fra budsjettregelverket (Stabilitets- og vekstpakten) for utgifter for å støtte helsevesenet i medlemsland. Uken etter ble budsjettregelverket i sin helhet midlertidig opphevet. Samtidig er det gitt støtte til ulike forslag fra Europakommisjonen om å justere EU-budsjettet og til garantier for lån til næringslivet, særlig til SMBer, fra Den europeiske investeringsbanken (EIB).

Nærmere om detaljene i bruk av det europeiske stabiliseringsmekanismen (ESM)

Inntil 240 mrd. euro i kredittlinjer fra ESM (euroområdet krisefinansieringsmekanisme), som hvert enkelt euroland kan trekke på begrenset oppad til et beløp svarende til 2 pst. av landets BNP. Kredittlinjen som gjøres tilgjengelig som krisestøtte tar utgangspunkt i oppsettet for den eksisterende forsterkede forebyggende kredittlinjen (ECCL / Enhanced Conditioned Credit Line), men tilpasset den pågående krisen. Kredittlinjen er gitt navnet Pandemic Crisis Support. Ordningen er midlertidig og er begrenset til bruk ved direkte eller indirekte utgifter til helsevesenet og forebyggende tiltak under koronakrisen. Betingelsene for disse lånene skal imidlertid være mindre stramme mht. krav om økonomisk politikk enn ved vanlig trekk på ECCL. Når den akutte koronakrisen er over, vil de vanlige vilkårene for trekk på kredittlinjen og krav til økonomisk politikk igjen gjelde. I rapporten fra Eurogruppen fremgår det at ECCL vil kunne gjøres tilgjengelig for bruk til helserelaterte tiltak innen to uker dersom Det europeiske råd gir mandat til opplegget og forutsatt rask avklaring av nasjonale prosedyrer og konstitusjonelle krav. Tiltaket vil bare gjelde for euroland.

Nærmere om bruk av den europeiske investeringsbanken

Eurogruppen i EU27-format ønsket 9. april velkommen EIB-gruppens forslag om et felleseuropeisk garantifond på 25 mrd. euro for å mobilisere opptil 200 mrd. euro i

finansiering for europeiske selskaper, spesielt for SMB-er. Eurogruppen inviterte EIB til å gjøre forslaget operativt så raskt som mulig. Dette tiltaket omfatter samtlige EU-land.

Nærmere om SURE

Inntil 100 mrd. euro i lån på gunstige vilkår til en midlertidig «arbeidsledighetsforsikring» (SURE = Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency) for å støtte de hardest pressede nasjonale sikkerhetsnettene under den akutte koronakrisen. Under ordningen vil det bli gitt økonomisk støtte til medlemslandenes tiltak rettet mot reduksjon av arbeidstid og lignende tiltak for å beskytte arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende. SURE skal i hovedsak baseres på EU-budsjettet, men støttes i tillegg med garantier på 25 mrd. euro fra medlemslandene. Det presiseres i rapporten at dette krisetiltaket ikke skal gi føringer for en ev. felles arbeidsledighetstrygd for land utsatt for asymmetriske sjokk, slik man har drøftet som ledd i arbeidet med en tettere økonomisk og monetær union (ØMU). Tiltaket omfatter alle EU-land.

Nærmere om sammenhengen med EUs langtidsbudsjett (MFF)

Eurogruppen har i flere omganger gitt sin støtte til tiltak over EU-budsjettet, som behandles i formelle rådsformasjoner og Europaparlamentet. Eurogruppen har også gitt generell støtte til å øke fleksibiliteten i EU-budsjettet, samt følgende tiltak:

i) Det såkalte Coronavirus Response Investment Initiative, som er vedtatt av Rådet og Europaparlamentet og er iverksatt fra 1. april. Ordningen gir anledning til å bruke 37 mrd. euro under samholdighetsfondsmidler til koronahåndtering.

ii) Virkeområdet for Solidaritetsfondet har fra samme dato blitt utvidet til å inkludere store offentlige helsekriser. Med dette kan de hardest rammede medlemslandene få støtte på opp mot 800 mill. euro.

iii) Eurogruppen støtter Kommisjonens forslag av 2. april om å aktivere EU-budsjettets nødhjelpsreserve, som i denne omgang kan gi støtte på 2,7 mrd. euro over to år. Dette tiltaket kan styrkes betraktelig ved frivillige bidrag fra medlemslandene. (Nødhjelpsreserven ble etablert under migrasjonskrisen i 2015-16.)

iv) Eurogruppen støtter at Kommisjonen reviderer forslaget til langtidsbudsjettet for 2021-2027 med utgangspunkt i situasjonen Covid-19 har medført. Kommisjonens reviderte forslag er forventet i løpet av mai.

Samspillet mellom eurogruppen og den europeiske sentralbanken

Eurogruppen i EU27-format ønsker også velkommen Den europeiske sentralbankens tiltak for å støtte likviditet og redusere finansieringskostnadene for husholdninger, næringsliv og banker, herunder gjennom utvidelse av oppkjøpsprogrammene samt utvidelse av godkjente aktiva i oppkjøpsprogrammet, lempinger i krav til sikkerhet, og justeringer i kapitalbufferne for å øke bankenes utlånsevne.

Arbeidet med EUs langtidsbudsjett (MFF2021-27)

Skrevet av Bjarne Stakkestad, Finansdepartementet

Europakommisjonen fremmet i mai 2018 forslag til EUs langtidsbudsjett for 2021-27 (MFF2021-27), som svarer til 1,11 pst. av medlemslandenes BNI i forpliktelsesbevilgninger (anledning for Kommisjonen til å inngå avtaler om bruk av budsjettmidler).

Europaparlamentet er blitt enig om sin posisjon med et tak på 1,3 pst. av BNI. Forhandlingene mellom medlemslandene har vært vanskelige. Medlemslandene står langt fra hverandre både når det gjelder rammenes totale størrelse og om fordelingen på utgiftskategorier. MFF-en må vedtas med enstemmighet i Rådet etter samtykke fra Europaparlamentet.

Det finske EU-formannskapet etablerte i løpet av høsten 2019 en såkalt forhandlingsboks med en total ramme på 1,07 pst. av EU27s BNI. Forhandlingsboksen ble presentert under EUs toppmøte i desember 2019. EUs stats- og regjeringssjefer ba president Charles Michel i Det europeiske råd om å fortsette forhandlingene med sikte på å komme til enighet.

En nærmere omtale av Kommisjonens forslag og forhandlingssituasjonen ved årsskiftet er gitt i [Økonominytt tredje og fjerde kvartal 2019](#).

President Michel presenterte et revidert opplegg til et ekstraordinært toppmøte 20.-21. februar i år med et tak på forpliktelsesbevilgningene på 1,074 pst. av EU27s BNI, se [her](#). Forslaget er 40 mrd. euro lavere enn Kommisjonens forslag og 7,5 milliarder euro over den finske forhandlingsboksen fra høsten 2019.

President Michel hadde funnet plass til 7,5 milliarder euro til et Just Transition Fund, som skal bistå mindre velstående EU-land med store omstillingsbehov for å få klimavennlig energiproduksjon. Utenfor forpliktelsestaket foreslo Michel en kapitaløkning for Den europeiske investeringsbanken (EIB) på 100 milliarder euro (10 milliarder innbetalt kapital og 90 milliarder som kan innkreves ved behov) til investeringer i klima og digitalisering. Innenfor landbruksområdet foreslo han en økning til markedstiltak og direktebetalinger (pilar 1), mens overføringene til landsbygduitvikling (pilar 2) er redusert. I samhørighetspolitikken hadde Michel gjort forskjellige justeringer fra det finske forslaget som skulle komme de mindre velstående landene til gode. Rabattene på kontingent for de største nettobidragstakerne (Danmark, Nederland, Sverige, Tyskland og Østerrike) foreslås gradvis faset ut.

Samlet sett hadde president Michel sin reviderte forhandlingsboks økt totale bevilgninger og vridd overføringene til mindre velstående land og direktebetalinger til landbruk. Ved dette og forslaget om utfasing av rabattordningene hadde han fjernet seg fra holdningene til de nøkterne medlemslandene (Nederland, Sverige, Danmark og Østerrike).

Det ble ikke oppnådd enighet på toppmøtet i februar. President Michel skulle fortsette konsultasjoner med medlemsland for å berede grunnen for et nytt toppmøte, som kunne føre til enighet mellom medlemslandene.

EUs toppledere ba under videokonferanse 23. april i Det europeiske råd om at Kommisjonen fremmer et forslag til revidert forslag til MFF2021-27 for å håndtere den pågående krisen og gjenoppbyggingen etterpå, herunder et forslag om et fond for økonomisk opphenting.

Drøftingen av disse problemstillingene er nærmere omtalt i avsnittet om økonomiske tiltak mot koronapandemien.

Kommisjonens forslag til revidert langtidsbudsjett ventes fremmet i mai.

Finansmarkedene

Det norske finansmarkedet er en integrert del av det indre marked i EU/EØS. Tilgangen til det indre marked er viktig for norsk finansnæring og for norsk økonomi, blant annet for å legge til rette for markedstilgang for norske foretak i EØS og for effektiv innhenting av kapital til norske bedrifter. Det felles regelverket på finansmarkedsområdet som vedtas i EU og som skal gjelde i hele det indre marked, er normalt EØS-relevant. Det betyr at ferdig vedtatte rettsakter i EU innlemmes i EØS-avtalen ved beslutning i EØS-komiteen, og blir deretter gjennomført i norsk rett.

Norge har gjennom EØS-avtalen formell tilgang til arbeidet med å utarbeide nytt regelverk i EU frem til Kommisjonen fremmer lovforslag for henholdsvis Europaparlamentet og Rådet. Det gjelder både innen finansielle tjenester, revisjon og regnskap. Ved EØS-tilslutningen til de europeiske finanstilsynsbyråene ble Finanstilsynet medlem i henholdsvis EBA, ESMA og EIOPA og deltar slik i utredninger og drøftinger som er med på å legge grunnlaget for det videre regelverksarbeidet i EU. Videre deltar norske eksperter i komitearbeid under Kommisjonen. Dette gjelder både individuelt oppnevnte eksperter i tekniske ekspertutvalg, og representanter for departementene i medlemslandenes ekspertgrupper. Norge kan i tillegg bilateralt eller sammen med de to andre EØS/EFTA-statene komme med felles høringsuttalelser til nye regelverksforslag. Jo tidligere og mer konkret Norge kommer inn i lovgivningsprosessene som leder til EU/EØS-regelverk, jo mer effektivt er arbeidet med å ivareta norske interesser.

Det er bare medlemslandene som deltar i Rådet og i de uformelle trilog-forhandlingene mellom Rådet, Europaparlamentet og Kommisjonen. I denne fasen av arbeidet har ikke EØS/EFTA-landene formell tilgang.

Norsk finansnæring er en aktiv deltaker i arbeidet med nytt regelverk i EU, blant annet ved påvirkningsarbeid gjennom de nasjonale og internasjonale bransjeorganene.

Regelverkssaker fra Juncker-kommisjonen som ikke er ferdigstilt

Tabellen nedenfor gir en oversikt over regelverkssaker som fortsatt er til behandling. Alle disse sakene er per nå saker som er overført fra Juncker-kommisjonen.

Det er ingen vesentlige endringer i tabellen siden forrige utgave av Økonominytt. Noen tekniske prosesser er forsinket som følge av Covid-19, noe som kan medføre forsinkelser i publikasjon i EurLex. Trilogforhandlinger er også utsatt som følge av Covid-19.

Rettsakter som ikke er ferdig behandlet ved tiltredelse for von der Leyen-kommisjonen	COM	EP	Rådet	Trilog	Official Journal
L1 Reg (...) on the law applicable to the third-party effects of assignments of claims.	COM (2018) 96	✓	✗	✗	Ikke vedtatt
MIFID II L1 Dir (..) amending Dir 2014/65/EU on markets in financial instruments	COM(2018) 99	✓	✓	✓	Ikke vedtatt Hører sammen med folkefinansieringsforslaget, Det gjenstår teknisk arbeid og endelige vedtak før publikasjon
Folkefinansiering til næringsdrivende L1 Reg on European Crowdfunding Service Providers (ECSP) for Business	COM (2018)113	✓	✓	✓	Ikke vedtatt Det gjenstår teknisk arbeid og endelige vedtak før publikasjon
Misligholdte lån L1 Dir (..) on credit servicers, credit purchasers and the recovery of collateral. UNNTATT – title V- inndrivelse av sikkerhet	COM (2018)135 DELT OPP	✗	✓	✗	Ikke vedtatt. Inndrivelse av sikkerhet (title V i forslaget) er skilt ut i eget spor.
Misligholdte lån TITLE V Accelerated Extrajudicial Collateral Enforcement (AECE mechanism) of L1 Dir (..) on credit servicers, credit purchasers and the recovery of collateral	COM (2018)135 DELT OPP EP: 2018/0063B (COD)	✗	✓	✗	Ikke vedtatt. Inndrivelse av sikkerhet (title V i forslaget) er skilt ut i eget spor.

Motorvognforsikringsdirektivet L1 Dir (..) amending Directive 2009/103/EC of the European Parliament and the Council of 16 September 2009 relating to insurance against civil liability in respect of the use of motor vehicles, and the enforcement of the obligation to ensure against such liability	COM (2018)336	✓	✓	✗	Ikke vedtatt Trilog utsatt pga Covid19
Bærekraftig finansiering - taksonomi - L1 Reg (..) on the establishment of a framework to facilitate sustainable investment	COM (2018) 353	✓	✓	✓	Ikke vedtatt Det gjenstår et par formelle steg publikasjon
EMIR CCP Recovery and Resolution L1 Reg (..) on a framework for the recovery and resolution of central counterparties and amending Regulations (EU) No 1095/2010, (EU) No 648/2012, and (EU) 2015/2365	COM (2016)856	✓	✓	✗	Ikke vedtatt Trilog utsatt pga Covid19
Sovereign bond backed securities L1 Reg on sovereign bond-backed securities	COM (2018)339	✓	✗	✗	Ikke vedtatt
Skattetransparens for mellommenn - L1 Dir (..) amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of income tax information by certain undertakings and branches (Public CBCR)	COM (2016)198	✓	✗	✗	Ikke vedtatt
Bankunionen - EDIS (antatt ikke EØS-relevant) - L1 Reg. (...) amending Regulation (EU) 806/2014 in order to establish a European Deposit Insurance Scheme	COM (2015)586	✗	✗	✗	Ikke vedtatt

Pågående høringer - nye initiativ på finansmarkedsområdet

Etter at Ursula von der Leyens Kommisjon tiltrådte er det lagt ut flere høringer på finansmarkedsområdet. Høringene er i tråd med det som er varslet i Kommisjonens arbeidsprogram for 2020. Parallelt med høringene fra Kommisjonen pågår en rekke høringer i henholdsvis EBA, ESMA og EIOPA som siden spiller inn i Kommisjonens arbeid. Høringene i EBA, ESMA og EIOPA dekker også arbeid med delegerte rettsakter. For disse høringene henvises til hjemmesiden for EBA, ESMA og EIOPA, samt Finanstilsynets hjemmeside hvor disse publiseres.

Følgende høringer fra Kommisjonen pågår ved utløpet av første kvartal 2020 og er også omtalt av Finansdepartementet på regjeringen.no:

- Fintech: Høring av ny strategi for digital finans i EU/ny fintech handlingsplan. Høringsfrist 26. juni 2020. Denne høringen er forarbeidet til en planlagt meddelelse i 3. kvartal om en ny Fintech handlingsplan for de neste 5 årene. Kommisjonen understreker i høringsdokumentet følgende: *“the Commission has identified the following four priority areas to spur the development of digital finance in the EU: i) ensuring that the EU financial services regulatory framework is fit for the digital age; ii) enabling consumers and firms to reap the opportunities offered by the EU-wide Single Market for digital financial services; iii) promoting a data-driven financial sector for the benefit of EU consumers and firms; and iv) enhancing the digital operational resilience of the EU financial system.”* Denne høringen dekker punktene i) til iii). Punkt iv) er allerede dekket gjennom høringen om digital motstandsdyktighet i finanssektoren, som ble avsluttet tidligere i 2020. Se lenke [her](#).
- Retail payment strategy for the EU: Høringsfrist 26. Juni 2020. Høring av nytt initiativ for å se på muligheter for å forbedre digitale og elektroniske betalingsinstrumenter. Kan lede til regelverksendringer i bl.a. e-pengedirektivet, betalingstjenestedirektivet (PSDII) og forordningen om grensekryssende betalinger. Kommisjonen presiserer i høringsdokumentet at *“The questionnaire is focused around four key objectives: i) Fast, convenient, safe, affordable and transparent payment instruments, with pan-European reach and “same as domestic” customer experience; ii) An innovative, competitive, and contestable European retail payments market; iii) Access to safe, efficient and interoperable retail payments systems and other support infrastructures; iv) Improved cross-border payments, including remittances, facilitating the international role of the euro.”* Se lenke til høringsdokumentet [her](#).
- Ikke finansiell selskapsrapportering, Directive 2014/95/EU, knyttet til arbeidet med bærekraftig finansiering og økt ESG-rapportering. Høringsfrist utsatt til 11. juni som følge av Covid-19. Regelverksendring forventes fremmet med utgangspunkt i denne høringen i løpet av fjerde kvartal 2020. Kommisjonen skriver om høringen at *«The*

objective of the consultation activities is to gather data and stakeholder views for the review of the NonFinancial Reporting Directive. Specifically the consultation aims to: Gather the views of preparers, users, and other important stakeholders on different policy options, including the scope for cost reduction and simplification measures; Gather data that can be used to better assess the costs and benefits of different policy options; Gather additional knowledge about certain specific issues, in particular: the application of the materiality principle in non-financial reporting; the assurance of non-financial information; the knockon effect of the reporting requirements on SMEs in the value chain; and the role of sustainability rating agencies and data providers as intermediaries between preparers and users of non-financial information.» Se lenke til høringsdokumentene [her](#).

- Verdipapirregelverket Regulation (EU) 600/2014 (MiFIR), Directive 2014/65/EU (MiFID II). Høringsfristen er utsatt til 18. mai som følge av Covid-19. Det er forventet at Kommisjonen vil presentere resultater fra høringen innen utløpet av 2020. Høringen inneholder tre hoveddeler som av Kommisjonen beskrives slik *“The first section aims to gather views from all stakeholders on the experience of two years of application of MiFID II/MiFIR. In particular, it will gather feedback from stakeholders on whether a targeted review of MiFID II/MiFIR with an ambitious timeline would be appropriate to address the most urgent shortcomings. The second section will seek views of stakeholders on technical aspects of the current MiFID II/MiFIR regime. It will allow the Commission to assess the impact of possible changes to EU legislation on the basis of proposals already put forward by stakeholders in the context of previous public consultations and studies and in the context of exchanges with experts. The third section invites stakeholders to indicate any further regulatory aspects or identified issues not mentioned in the first and second sections.”* Les høringsdokumentene [her](#).
- Høring om en ny handlingsplan for bærekraftig finansiering. Høringsfristen er 15. juli 2020. Formålet er å følge opp og utvide virkeområdet av tiltakene sammenlignet med den første handlingsplanen for bærekraftig finansiering fra mars 2018. Der den forrige handlingsplanen var incentivbasert og rettet inn mot å skape et ensartet definisjonsgrunnlag for hva som utgjør bærekraftige investeringer, er denne høringen mer rettet inn mot pliktregler og vurdering av klimarisiko. Høringen er delt inn i tre hovedgrupper med spørsmål: i) *Styrke det rettslige og fysiske rammeverket for bærekraftig finansiering, herunder mulige behov for tiltak innen rapportering, regnskap, revisjon, definisjoner, grønne obligasjoner, prospekter for grønne obligasjoner, infrastruktur i kapitalmarkedet og selskapsstyring. Formålet med å vurdere tiltak innen disse områdene er å bidra til at både finansielle og ikke-finansielle aktører tar bredere og mer langsiktige hensyn når de måler lønnsomhet.* ii) *Øke mulighetene for at enkeltindivider, selskaper og finansielle aktører kan bidra til bærekraftig finansiering,* og iii) *Klimarisiko. Kommisjonen har over det siste året vært*

klar på at det er nødvendig å forbedre klimarisikostyringen i det finansielle systemet. Dette er nødvendig både av hensyn til finansiell stabilitet, men også fordi bedre vurdering av klimarisiko i seg selv vil bidra til å gjøre det finansielle systemet grønnere.

Skatt

Skatt og digital økonomi

Arbeidet med å finne langsiktige, varige internasjonale løsninger for beskatning av multinasjonale selskap i en digitalisert økonomi var satt opp på dagsorden på ECOFIN-møtet 21. januar 2020. Diskusjonene var først og fremst om status i det pågående arbeidet under OECD og Inclusive Framework on BEPS. Valdis Dombrovskis, første visepresident i Kommissjonen, knyttet for øvrig enkelte kommentarer til temaet på den etterfølgende pressekonferansen, se [her](#).

Når det gjelder tidligere diskusjoner på EU-nivå om skatt og digital økonomi vises det til Rådets [side](#) om dette temaet. Se også blant annet omtale i [Økonominytt andre kvartal 2019](#).

Om det pågående arbeidet på OECD-nivå se [her](#) på deres hjemmeside. Det ble avholdt møte 29. og 30. januar 2020 i Inclusive Framework on BEPS. Det vises til [uttalelse](#) og [nyhetssak](#) på OECDs hjemmeside. Se også [nyhetssak](#) på Finansdepartementets hjemmeside.

Tiltak for å bekjempe merverdiavgiftssvindler ved e-handel

På ECOFIN-møtet 18. februar 2020 vedtok Rådet uten diskusjon nye regler om innhenting og utveksling av betalingsopplysninger som skal gjøre det lettere å avdekke merverdiavgiftssvindler i forbindelse med grenseoverskridende e-handelstransaksjoner.

De vedtatte reglene om innhenting og utveksling av betalingsopplysninger innebærer både endringer i Rådsdirektiv 2006/112/EF (merverdiavgiftsdirektivet) og Rådskonferansen (EU) nr. 904/2010. Formålet er å oppnå en effektiv bekjempelse av merverdiavgiftssvindler i forbindelse med e-handel ved å styrke samarbeidet mellom medlemslandenes skattemyndigheter og tilbydere av betalingstjenester.

Mer konkret innebærer de vedtatte reglene at det i merverdiavgiftsdirektivet innføres krav om at tilbydere av betalingstjenester fører et tilstrekkelig detaljert register over visse grenseoverskridende betalinger i forbindelse med e-handel. Betalingsopplysningene skal på harmonisert vis gjøres tilgjengelig for de nasjonale skattemyndighetene. Endringene i forordningen innebærer at medlemslandene pålegges å samle inn og lagre betalingsopplysningene og utveksle disse med de øvrige medlemslandene via et nytt sentralt elektronisk system (CESOP). Dette systemet skal utvikles og drives av Kommissjonen. Kompetent myndighet i det enkelte medlemsland skal overføre betalingsopplysningene til

CESOP. Utveksling av betalingsopplysningene mellom medlemslandenes skattemyndigheter skal utelukkende skje innen Eurofisc-nettverket. CESOP skal kun være tilgjengelig for Eurofiscs kontaktpersoner. De nye reglene skal gjelde fra 1. januar 2024. Se Rådets [pressemelding](#), samt [Rådsdirektiv \(EU\) 2020/284](#) og [Rådsforordning \(EU\) 2020/283](#).

Saken er behandlet med hjemmel i TFEU artikkel 113. Det vil si at det må foreligge enstemmighet i Rådet og hvor Europaparlamentet har uttalelsesrett. Det ble oppnådd enighet (generell innstilling) på ECOFIN-møtet 8. november 2019. Europaparlamentet avga sin uttalelse 17. desember 2019.

Særordning på merverdiavgiftsområdet for små virksomheter

På ECOFIN-møtet 18. februar 2020 vedtok Rådet uten diskusjon forenklete merverdiavgiftsregler for små virksomheter.

De vedtatte reglene innebære både endringer i Rådsdirektiv 2006/112/EF (merverdiavgiftsdirektivet) og Rådsforordning (EU) nr. 904/2010. Formålet med forenklingene er å forbedre nåværende merverdiavgiftsregler for små virksomheter for blant annet å redusere etterlevelseskostnadene for små virksomheter og bidra til likere konkurransemessige vilkår. De nye reglene skal gjelde fra 1. januar 2025. Se Rådets [pressemelding](#) og [Rådsdirektiv \(EU\) 2020/285](#).

Bakgrunnen for saken er Kommisjonens forslag fra januar 2018 om forbedringer av merverdiavgiftsreglene for små virksomheter. Forslaget må ses i sammenheng med Kommisjonens handlingsplan fra 2016 om en modernisering og forenkling av EUs merverdiavgiftssystem.

Saken er behandlet med hjemmel i TFEU artikkel 113. Det vil si at det må foreligge enstemmighet i Rådet og hvor Europaparlamentet har uttalelsesrett. Det ble oppnådd enighet (generell innstilling) på ECOFIN-møtet 8. november 2019. Europaparlamentet avga sine uttalelser hhv. 11. september 2018 og 15. januar 2020.

Energibeskatning

Den nåværende ramme for energibeskatning på EU-nivå har ikke vært endret siden 2003. Kommisjonen la i 2011 fram forslag om revisjon av energiskattedirektivet som skulle sikre en målrettet energibeskatning på linje med EUs politikk mål innen energi og klima. Som en konsekvens av at det ikke var mulig å oppnå enstemmighet blant medlemslandene om de viktigste punktene i forslaget, besluttet Kommisjonen i 2015 å trekke det.

I september 2019 publiserte Kommisjonen en rapport som inneholder en evaluering av energiskattedirektivet. Se Kommisjonens [hjemmeside](#) hvor både selve evalueringsrapporten datert 11. september 2019 og et eget sammendrag av samme dato er tilgjengelig. Av evalueringen kan man lese at direktivet ikke lenger i tilstrekkelig grad bidrar til å støtte opp under EUs energi- og klimamål. På ECOFIN-møtet 5. desember 2019 ble det vedtatt

rådskonklusjoner om rammene for EUs energibeskatning. Rådskonklusjonene støtter en ajourføring av den rettslige ramme for energibeskatning som kan bidra til EUs bredere økonomiske og klimamessige mål, se [her](#).

Kommisjonen la 11. desember 2019 fram en melding med et tilhørende arbeidsprogram som setter rammene for EUs grønne reformprogram (European Green Deal). Meldingen varsler en rekke tiltak og initiativ på svært mange politikkområder. Et av de varslede initiativene er at Kommisjonen vil fremme forslag om revisjon av energiskattedirektivet, se nærmere [her](#) og [her](#).

Kommisjonen arbeider med forberedelsene til en konsekvensanalyse. Som ledd i disse forberedelsene la Kommisjonen 4. mars 2020 frem en [Inception Impact Assessment](#) som blant annet angir rammer og planer for Kommisjonens videre arbeid. I dette arbeidet inngår blant annet datainnsamling og en økonomisk analyse. Det er dessuten varslet høring våren 2020. Det er forventet at selve konsekvensanalysen vil bli publisert samtidig med et forslag om revisjon av rammene for energibeskatning på EU-nivå. Et regelverksforslag forventes å bli lagt frem innen juni 2021. Se også [her](#) på Kommisjonens hjemmeside.

EUs liste over ikke-samarbeidende skattejurisdiksjoner

På ECOFIN-møtet 18. februar 2020 vedtok Rådet en oppdatering av EUs liste over ikke-samarbeidende skattejurisdiksjoner (Annex 1 til Rådets konklusjoner).

ECOFIN vedtok også en oppdatering av listen over land som har påtatt seg forpliktelser (Annex II til Rådets konklusjoner).

Se Rådets [pressemelding](#) og [konklusjoner](#).

Arbeidet med listen er en dynamisk prosess. Fra 2020 er det lagt opp til halvårlige oppdateringer. Se nærmere informasjon på Rådets [side](#) om listen over ikke-samarbeidende skattejurisdiksjoner.

Oppdatering om arbeidet i eurogruppen før Covid-19

Skrevet av Rygh (EU-del) og Stakkestad (FIN)

Arbeid med å styrke ØMU (Den økonomiske og monetære unionen)

Status ved årsskiftet for arbeidet med å styrke ØMU-samarbeidet ble inngående omtalt i [Økonominytt tredje og fjerde kvartal 2019](#).

Status på de ulike områdene frem til Covid-19 tok over dagsordenen er som følger:

Eurobudsjett for konvergens og konkurransekraft

Eurogruppen i EU27-format kom i oktober 2019 til enighet om opplegget for et budsjett-instrument for konvergens og konkurransekraft for euroområdet og ERM-II-land (frivillig) med en antatt størrelse på 12-15 milliarder euro i EUs neste langtidsbudsjett (MFF2021-27). Formålet med eurobudsjettet er å styrke eurolandenes vekstpotensiale, motstandskraft og tilpasningsevne. Den eksakte størrelsen på budsjettet vil bli fastsatt av EUs toppledere (etter samtykke fra Europaparlamentet) som ledd i arbeidet med langtidsbudsjettet.

En rekke land har under drøftingene ønsket et langt større budsjettinstrument, som også kunne tjene som en makroøkonomisk stabiliseringsfunksjon i krisetider. Nederland og andre nordlige land har satt seg bestemt imot dette. For å ivareta begge hensyn kom finansministrene til enighet om å åpne for vurdering av en mellomstatlig traktat (IGA), som kan gi mulighet for høyere beløp og egne inntektskilder på frivillig basis. I første omgang skulle Eurogruppens arbeidsgruppe utarbeide en rapport om behovet for en slik traktat samt størrelsen, innholdet, finansieringen mv.

Eurotoppmøtet i desember 2019 ba Eurogruppen om raskt å presentere en rapport om detaljene for budsjettinstrumentet.

Eurogruppen vedtok 17. februar å sende arbeidsgruppens rapport til EUs toppledere om en mulig IGA for å toppe opp det allerede planlagte budsjettinstrumentet for konvergens og konkurransekraft innenfor taket i MFF2021-27. Rapporten reflekterer uenigheten om behovet for et slikt tilleggsbudsjett.

Rapporten slår fast at spørsmålet om deltakelse i en IGA er en beslutning som hører til hvert enkelt medlemslands kompetanse. Dette er i tråd med vurderingene gjort av Rådets juridiske tjeneste. Det fremgår videre at en IGA ikke er nødvendig, men kan være nyttig for det tilfellet at medlemsland bestemmer seg for å gi ekstra bidrag.

Rapporten slår fast at en IGA i første rekke kan tjene som et instrument for å overføre tilleggsbidrag til det planlagte budsjettinstrumentet innenfor taket i MFF2021-27. IGA-en vil angi beløpsgrenser, fordelingsnøkler mv.

Det vil være krav om at bidragene skal være ugjenkallelige og uten betingelser. Overførte beløp iht. IGA-en vil bli håndtert av Kommisjonen, som skal respekterer reglene for gjennomføring av budsjettet i tråd med den generelle finansforordningen for MFF-en og de særlige forordningene knyttet til budsjettinstrumentet for konvergens og konkurransekraft.

Eurogruppens president Centeno oppsummerte med at han ville overlevere [rapporten](#) til rådspresident Michel dagen etter slik at den kunne bli en del av toppmøtedrøftingene om MFF2021-27 uken etter.

ESM-traktaten

Eurogruppen kom 4. desember 2019 til prinsipiell enighet om alle elementene i reformen av ESM-traktaten (traktaten om euroområdet krisefinansieringsmekanisme for medlemsland) og berørt regelverk. Dette omfatter 1) ESM som offentlig sikkerhetsnett for det felles krisehåndteringsfondet for bankunionens banker (SRF) og betingelser for lån til fondet, 2) effektivisering av ESMs forebyggende instrumenter, 3) legge til rette for at ESMs forløper som euroområdet krisefinansieringsmekanisme, EFSF, lettere kan fusjoneres med ESM, 4) styrke ESMs rolle i overvåkingen av medlemsland i forbindelse med utlån og 5) inkludere muligheten for såkalte "single limb"¹ i klausuler om kollektiv handling (Collective Action Clauses – CAC) ved utstedelse av statsobligasjoner fra 2022.

Samtidig var det enkelte uavklarte juridiske problemstillinger, som trenger avklaring før alt arbeidet med endringene i ESM-traktaten og tilknyttet regelverk er på plass. I første rekke gjelder dette teksten om klausuler om CACs ved utstedelse av statsobligasjoner.

Eurogruppen konkluderte i møtet 16. mars med at ett medlemsland fortsatt ikke har parlamentarisk godkjenning til å undertegne endringsavtalen for å endre ESM-traktaten. Saken skal etter planen følges opp i et senere møte i Eurogruppen.

Spørsmålet om fremskynding av ESM som offentlig sikkerhetsnett SRF

Eurogruppen hadde tidlig i mars en kort drøfting av mulighetene for at ESMs sikkerhetsstillelse for SRF skal kunne skje tidligere enn ved utgangen av 2023, som tidligere vedtatt. En endring i den mellomstatlige avtalen (IGA) for en ev. fremskynding krever enstemmighet og vil bli vurdert i lys av rapporter fra EU-institusjonene om fremdriften i arbeidet med risikoreduksjon i deltakerlandenes banksektorer.

I og med at man ikke har kommet til full enighet om endringene i ESM-traktaten (jf. over), ble også spørsmålet om endring i IGA for sikkerhetsstillelse utsatt.

Likviditet i krisehåndtering av banker

Arbeidet med å lukke likviditetsgap som kan oppstå under gjeldende rammeverk for krisehåndtering av banker vil bli drøftet i Eurogruppens forberedende komiteer. Opprinnelig var planen en ny drøfting mellom finansministrene i første halvår. Det er nå noe mer usikkert i hvilken form denne drøftingen blir tatt opp igjen.

Felles innskuddsgarantiordning (EDIS)

¹ Ved innføring av «single limb» vil man ha en felles beslutning om restrukturering av gjelden – og ikke for hvert enkelt verdipapir.

I januar var planen at man skulle fortsette å arbeide med en felles innskuddsgaranti for bankinnskudd på under 100 000 euro (EDIS). EDIS er siste utestående del for å komme i mål med alle søylene under bankunionen. I januar var planen å arbeide parallelt med EDIS og risikoreduksjon i bankene frem mot eurotoppmøtet i juni. Ad hoc-arbeidsgruppen på høyt embetsnivå skulle også fortsette arbeidet. Det er nå uvisst hvor mye av det opprinnelig planlagte arbeidet som vil komme med på agendaene for vårens møter. Risikobildet er også vesentlig endret og innebærer at drøftinger kan komme opp igjen i en variant over det som opprinnelig var planlagt.

Det europeiske semesteret og anbefalinger om den økonomiske politikken i euroområdet

Som ledd i samordningen av den økonomiske politikken gjennom det europeiske semesteret² la Europakommisjonen i desember 2019 frem utkast til Rådets anbefalinger om den økonomiske politikken i euroområdet i 2020-21.

Med utgangspunkt i Kommisjonens anbefalinger og utkast til rådskonklusjoner fra Eurogruppens arbeidsgruppe var Eurogruppen enig om anbefalinger på følgende områder: 1) fremme bærekraftig økonomisk vekst, konkurransekraft og bekjempe ubalanser, 2) redusere offentlig gjeld, bedre sammensetningen av og øke kvaliteten på offentlige finanser, bruke finanspolitikken aktivt ved en ev. forverring av de økonomiske utsiktene, men samtidig respektere Stabilitets- og vekstpaktens budsjettregler, samt bekjempe aggressiv skatteplanlegging, 3) redusere arbeidskraftkostnader for å fremme yrkesdeltakelsen blant lavlønnsgrupper, styrke utdanningssystemene og gjennomføre arbeidsmarkedsreformer, 4) fullføre bankunionen og kapitalmarkedsunionen, redusere risikoen i banksektoren og bekjempe hvitvasking og 5) fullføre ØMU (Den økonomiske og monetære unionen) og styrke euroens internasjonale rolle.

² Det årlige europeiske semesteret, som starter med den såkalte høstpakken, består i tillegg til anbefalingene om den økonomiske politikken i euroområdet av den årlige strategirapporten om bærekraftig vekst (tidligere kalt vekstundersøkelsen), varslingsrapport om makroøkonomiske ubalanser, utkast til felles sysselsettingsrapport fra ECOFIN og Rådet for arbeids- og sosialministre, rapport om utviklingen av EUs indre marked samt en rapport om oppfølgingen av det særskilte programmet (etablert i 2017) for å gi medlemslandene støtte ved gjennomføring av strukturreformer. De øvrige rapportene omfatter EU samlet og behandles direkte i ECOFIN.

Eurogruppen godkjente utkastet til rådskonklusjoner 17. februar og ECOFIN vedtok dagen etter å sende rådskonklusjonene til Det europeiske råd (EUs toppledere) for godkjenning og et deretter formelt vedtak i ECOFIN.

Anbefalingene var denne gangen mer åpne enn tidligere til å bruke finanspolitikken aktivt ved å uttrykke at dersom nedsiderisikoen materialiserer seg, skal den finanspolitiske responsen være differensiert med sikte på å være ekspansiv på aggregert nivå, men samtidig respektere Stabilitets- og vekstpaktens regelverk. Dette innebærer at land med finanspolitisk handlingsrom oppfordres til å stimulere offentlige og private investeringer, mens land med høy offentlig gjeld skal fortsette å konsolidere offentlige finanser. I etterkant er forutsetningene endret vesentlig som følge av Covid-19, og for første gang er unntaket i stabilitets- og vekstpakten for gjelds- og underskuddsgrenser tatt i bruk for å maksimalisere medlemslandenes finanspolitiske fleksibilitet til å møte virkningene av Covid-19.

Som følge av Covid-19 er usikkerheten om forutsetningene for den økonomiske politikken i euroområdet betydelig. Under videokonferansemøtet for ECOFIN i mars, ble finansministrene enig om å holde på de store milepælene for det europeiske semesteret. Imidlertid er det enighet om lettelser i rapporteringen og prognosene fra medlemslandene fordi usikkerheten er så stor. Kommisjonen tar sikte på å legge frem vårprognosen og utkast til landspesifikke anbefalinger i mai med sikte på vedtakelse som normalt under toppmøtet i juni.

Stabilitets- og vekstpakten. Evaluering av EUs forsterkede finanspolitiske og økonomiske regelverk

Europakommisjonen iverksatte 5. februar en høring om EUs forsterkede finanspolitiske og økonomiske regelverk som ble innført som en følge av finans- og statsgjeldskrisen – six-pack i 2011 og two-pack i 2013 (navnene angir antallet rettsakter i hver av pakkene). Six-pack, som gjelder for samtlige EU-land, omfatter blant annet styrking av de finanspolitiske reglene under Stabilitets- og vekstpakten, herunder med særlige krav til konsolidering i land med høy offentlig gjeld, samt en mekanisme for å forebygge og korrigere makroøkonomiske ubalanser. Two-pack, som kun gjelder for eurolandene, pålegger medlemslandene å sende budsjettplaner for kommende år til Kommisjonen innen 15. oktober, strengere krav til korreksjon av for store budsjettunderskudd og styrket overvåkning av land med økonomiske problemer, samt mulighet for sanksjoner.

Regelverket i six-pack og two-pack skal evalueres hver femte år. Kommisjonens høring er en del av dette arbeidet.

Evalueringen skal særlig vurdere hvordan rammeverket har bidradd til å oppnå følgende mål:

- Sikre bærekraftige offentlige finanser og økonomisk vekst samtidig som man unngår makroøkonomiske ubalanser.
- Muliggjøre nærmere samordning av den økonomiske politikken.
- Fremme økonomisk konvergens mellom medlemsland.

Kommisjonens første visepresident Dombrovskis uttrykte ved lanseringen av høringen at man ønsket en åpen debatt om hva som har virket, hva som ikke har virket og hvordan bygge konsensus for å strømlinjeforme reglene og gjøre disse enda mer effektive.

Økonomikommisær Gentiloni på sin side uttrykte at stabilitet er viktig, men at det er et presserende behov for å støtte den økonomiske veksten og særlig mobilisere for de enorme investeringene som kreves for å håndtere klimaendringene.

I presentasjonen for eurogruppen 17. februar la Kommisjonen vekt på at budsjettregelverket har bidratt til underskuddreduksjon og å snu utviklingen i positiv retning i land som har hatt økonomisk tilpasningsprogram. På den annen side trakk Kommisjonen frem at det hadde vært utilstrekkelig utvikling mot målet om en bredt basert økonomisk konvergens i EU. Samtidig hadde regelverket blitt for komplisert.

I den påfølgende, foreløpige diskusjonen var det bred støtte til at ev. justeringer i rammeverket måtte være av en slik karakter at de ikke krever endringer i traktaten. Noen støttet også målrettede justeringer for å redusere kompleksiteten i regelverket og å unngå at det bidrar til prosyklisk finanspolitikk.

En rekke finansministre understreket at Stabilitets- og vekstpakten først og fremst skal bidra til bærekraftige offentlige finanser og trakk frem viktigheten av å bygge tilstrekkelige buffere i gode tider og å gjennomføre strukturreformer for å fremme bærekraftig vekst.

Andre ministre understreket viktigheten av å ha tilstrekkelig fleksibilitet innenfor budsjettregelverket til å svare på endringer i økonomiske forhold og EUs nye utfordringer.

Kommisjonen opplyste at den etter høringsrunden de neste månedene vil ta stilling til om den vil foreslå justeringer i regelverket.

Europakommisjonens vinterprognose og statistikk og indikatorer

I denne delen omtales Europakommisjonens siste økonomiske prognoser, som ble offentliggjort i februar 2020. I tillegg gis det oppdatert statistikk og indikatorer over den økonomiske utviklingen. Statistikken og indikatorene over den økonomiske utviklingen tar hensyn til Eurostats tall for første kvartal som publisert 30. april. 2020. Derimot var Kommisjonens vinterprognose publisert før Covid 19, og fanger ikke opp de dramatiske økonomiske virkningene av Covid-19. Kommisjonen har ikke oppdatert sine prognoser, men antydnet i sin melding om tiltak i møte med korona-epidemien at BNP-veksten «kan godt falle under null eller til og med bli betydelig negativ som et resultat av COVID-19». Oppdatert prognoser fra Kommisjonen er forventet i mai, selv om usikkerheten om den økonomiske utviklingen fortsatt er stor.

IMF har i sin oppdaterte World Economic Outlook i april anslått at BNP i euroområdet vil falle med 7,5 pst. i år for så å vokse med 4,7 pst. neste år, mens siste offisielle anslag fra Kommisjonen var en vekst på 1,2 pst. i begge år.

Europakommisjonens vinterprognose 2020

Europakommisjonen la 13. februar frem økonomiske anslag, den såkalte vinterprognosen.

Den økonomiske veksten i euroområdet anslås i de neste par årene å ville holde seg på samme nivå som i 2019, dvs. på 1,2 pst. Anslaget for 2020-21 er uendret fra høstprognosen i november. For EU samlet, som nå er uten Storbritannia etter brexit i januar, ligger veksten i BNP 0,2 prosentpoeng høyere med 1,4 pst. i år og neste år. Dette er også uendret fra i høst.

Kommisjonen legger til grunn at innenlandsk etterspørsel vil motvirke motvind fra utenrikshandelen. Innenlandsk etterspørsel vil bli stimulert av økt reallønn, ekspansiv penge- og finanspolitikk og en solid vekst i byggesektoren som følge av lave renter. Kommisjonen antyder også at bunnen kan ha vært nådd i industrien, som har utviklet seg meg svakt det siste året.

Kommisjonen peker på at risikoen for anslagene fortsatt er på nedsiden. «Fase 1-handelsavtalen» mellom USA og Kina har bidratt til å redusere risiko knyttet til handel. På den annen side er risikoen økt som følge av sosial uro i Latin-Amerika og økt spenning i Midtøsten. Mens brexit gikk smertefritt, er det fortsatt betydelig risiko knyttet til det fremtidige forholdet mellom EU og Storbritannia når overgangsperioden utløper 31.12.2020. Det er også usikkerhet om de økonomiske konsekvensene dersom utbruddet av corona-viruset varer i lang tid. Kommisjonen har lagt til grunn at spredningen av viruset vil nå en topp i 1. kvartal og med liten spredning over landegrensene.

Økt reallønn som en følge av at arbeidsmarkedet strammer seg til har bidratt til at inflasjonen har tatt seg noe opp i det siste. Kommisjonen regner med at denne utviklingen fortsetter. Anslagene på prisstigningen (KPI) er følgelig svakt oppjustert fra høstprognosene og ventes nå å nå 1,4 pst. i 2021.

Kommisjonens vinterprognose er en interimprognosen som kun gir anslag på BNP-vekst og prisstigning. Lenken til prognosen ligger her.

	Realvekst, BNP						Inflasjon					
	Vinter 2020			Høst 2019			Vinter 2020			Høst 2019		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Euroområdet	1,2	1,2	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2	1,3	1,4	1,2	1,2	1,3
EU ¹⁾	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,5	1,6	1,4	1,4	1,6

¹⁾ Både høst- og vinterprognosen gjelder for de nåværende 27 medlemslandene i EU

Kilde: Europakommisjonen

Statistikk og indikatorer

BNP-utviklingen i 1. kvartal 2020

Eurostats tidligestimert (preliminary flash) viser sesongjustert fall i BNP i 1. kvartal 2020 på 3,8 pst. i euroområdet og 3,5 pst. i EU27. Mesteparten av fallet skyldes nedstengningstiltak i mange i mars. Sammenlignet med samme periode året før falt BNP i 1. kvartal med 3,3 pst. i euroområdet og 2,7 pst. i EU. I 4. kvartal 2019 var firekvarteralsveksten hhv. +1,0 og +1,3 pst. for de to aggregatene.

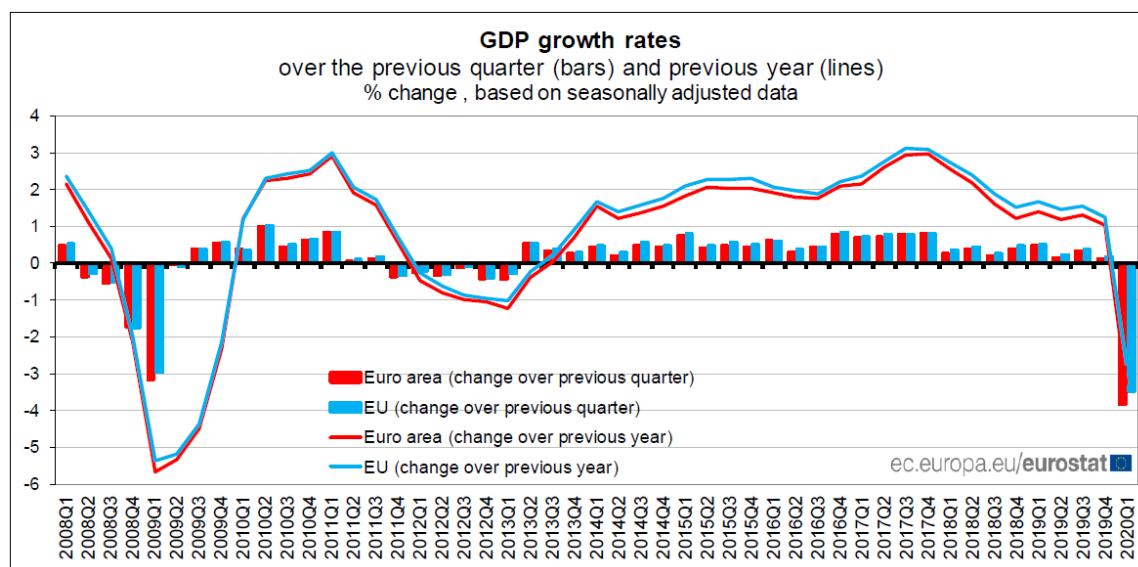
Growth rates of GDP in volume
(based on seasonally adjusted data)

	Percentage change compared with the previous quarter				Percentage change compared with the same quarter of the previous year			
	2019Q2	2019Q3	2019Q4	2020Q1	2019Q2	2019Q3	2019Q4	2020Q1
EA	0.1	0.3	0.1	-3.8	1.2	1.3	1.0	-3.3
EU	0.2	0.4	0.2	-3.5	1.5	1.6	1.3	-2.7

Data are adjusted for seasonal and calendar effects. Source dataset: [namq_10_gdp](#).

Kilde: Eurostat

Utviklingen siden 2008 er vist i nedenstående figur.

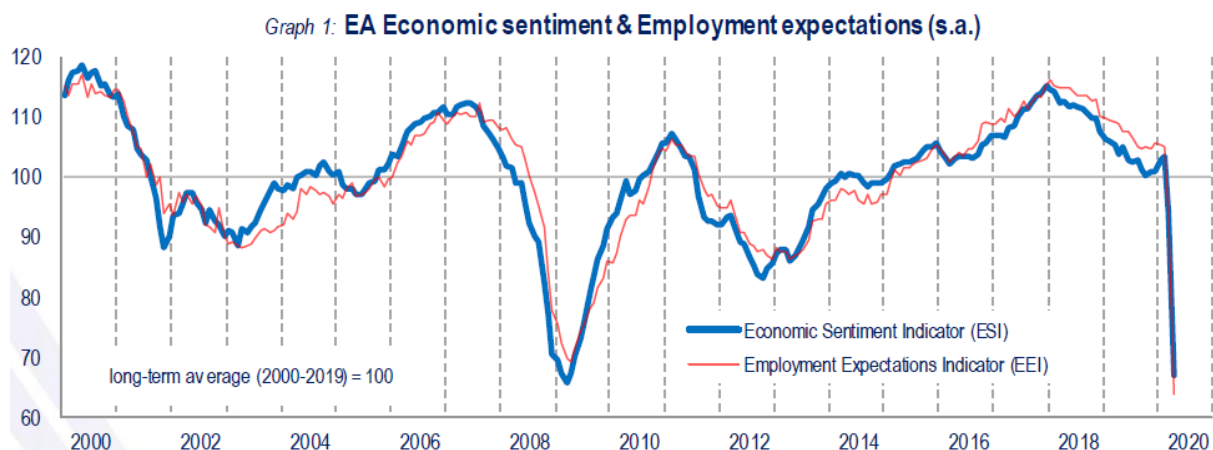

Kilde: Eurostat

Tilliten blant bedrifter og forbrukere

Kommisjonens brede tillitsindikator (Economic Sentiment Indicator – ESI) hadde i april sitt sterkeste fall siden målingene begynte i 1985. Fallet i april kommer etter en skarp nedgang også i mars. Etter et fall på 27 punkter i april ligger ESI for euroområdet nå 33 pst. under gjennomsnittet for de siste 20 årene. Dette er på linje med lavpunktet under finanskrisen (mars 2009). Så sent som i februar lå indikatoren 3 pst. over langtidsgjennomsnittet. For EU27 falt ESI i april med 29 punkter og ligger nå 34 pst. under dette gjennomsnittet. Indikatorene for forventningene til sysselsetting (EEI) falt til sitt laveste nivå noensinne.

Figuren under viser utviklingen i ESI og EEI for euroområdet

Kilde: Europakommisjonen

Blant de større eurolandene falt ESI i april sterkest i Nederland med 32 punkter etterfulgt av Spania med 26, Tyskland med 20 punkter og Frankrike med 16 punkter. Utenfor euroområdet ble indikatoren for Polen halvert til 47 pst. under langtidsgjennomsnittet. Også Danmark hadde et betydelig fall med 38 punkter.

Data kunne ikke innhentes i Italia pga. nedstengningstiltakene. Generelt vurderes indikatoren denne gangen mindre presis og sammenlignbar mellom land som følge av lav svarprosent i mange land.

Tillitsfallet var klart sterkest i tjenestesektorene, fulgt av detaljhandelen. Men samtlige delindekser hadde markerte fall.

Arbeidsmarkedet

I mars 2020, som var første måned med omfattende virusspredning i Europa, økte den sesongjusterte arbeidsledigheten i euroområdet til 7,4 pst. – en økning på 0,1 prosentpoeng fra februar. EU samlet hadde en økning fra 6,5 til 6,6 pst. EU-ledigheten var i februar den laveste i dette århundret, mens den i euroområdet tangerte lavpunktet før finanskrisen i 2008.

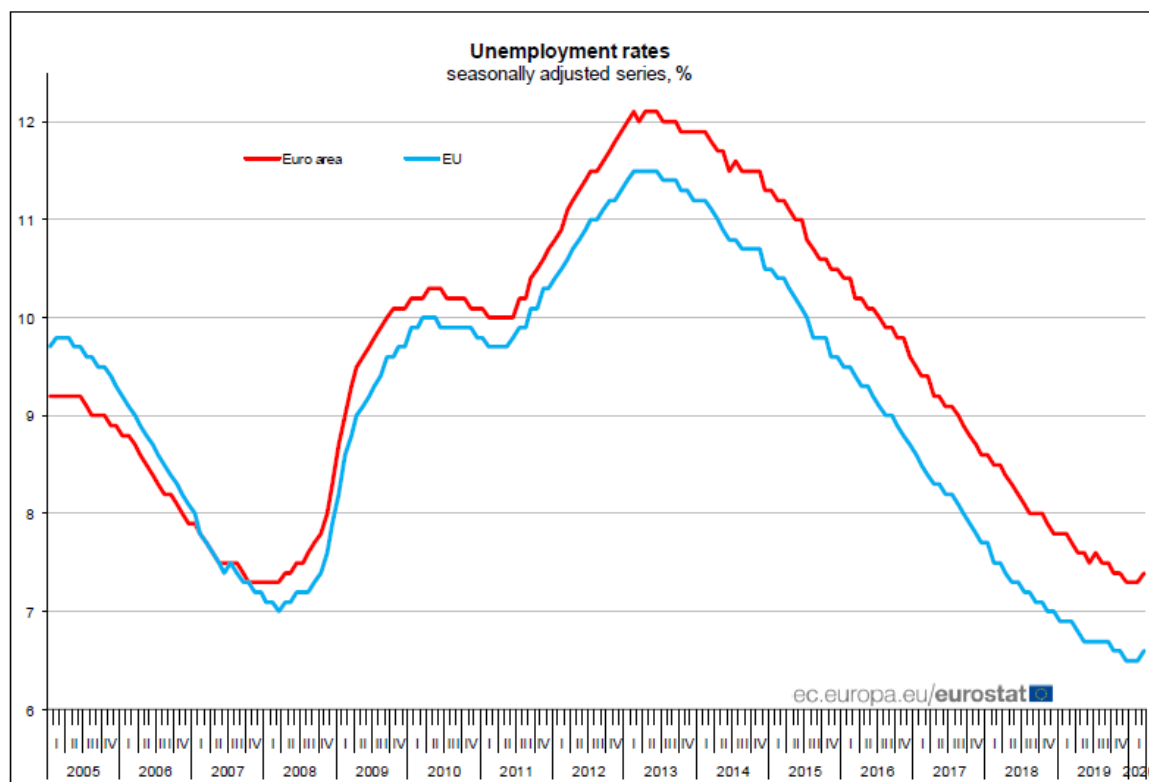
Antallet arbeidsledige i EU var i mars 14,1 millioner, hvorav 12,2 millioner i euroområdet. Dette er en økning på hhv. 241 000 og 197 000 personer.

Eurostat forklarer den relativt begrensede økningen i arbeidsledigheten, som er AKU-basert, med at mange av de nye registrerte ledige i mars, ikke lenger var aktive jobbsøkere av årsaker knyttet til nedstengningstiltakene. Dette gir stor forskjell mellom registrert ledighet og AKU-ledigheten.

Merknad

Antallet arbeidsledige holdes også nede av at arbeidstakere i mange land permitteres med kompensasjon direkte fra statskassen. Utgangsmodellen er tyske for kurzarbeid, der staten betaler for arbeidstakere som jobber redusert tid eller er hjemme. På denne måten holder de kontakt med sin arbeidsplass. Disse personene er i krisetider normalt ikke arbeidssøkende.

Figuren under viser utviklingen i arbeidsledighet siden 2005.

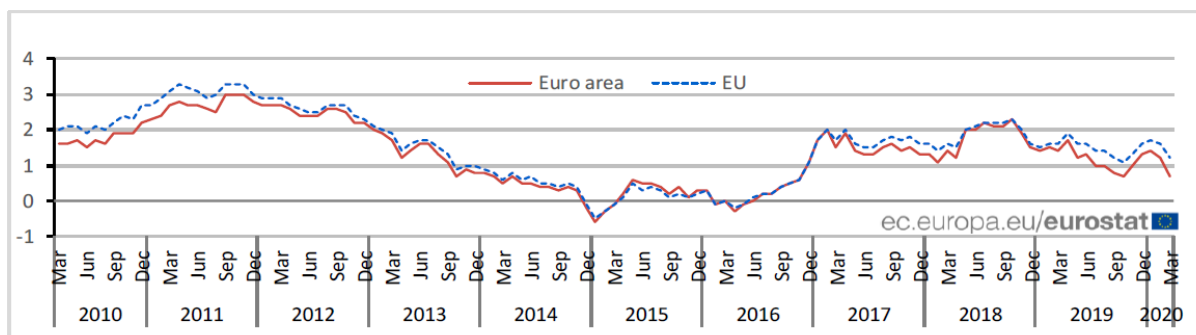
Kilde: Eurostat

Arbeidsledigheten er lavest i Tsjekkia med 2,0 pst., fulgt av Nederland med 2,9 pst. og Polen med 3,0 pst., mens den i Tyskland og Malta utgjør 3½ pst. Hellas og Spania ligger fortsatt klart høyest med henholdsvis 16,4 (januar) og 14,5 pst.

Ungdomsledigheten i både EU27 og euroområdet hadde en mer markert økning i arbeidsledigheten fra februar til mars enn for arbeidsstyrken som helhet. I EU27 økte ledigheten blant ungdom under 25 år fra 14,8 til 15,2 pst., mens økningen i euroområdet var fra 15,4 til 15,8 pst. Tyskland ligger lavest med 5,6 pst., fulgt av Nederland og Tsjekkia med 6¼ pst. I motsatt ende ligger Hellas og Spania med 32-33 pst. samt Italia med 28 pst.

Prisstigning

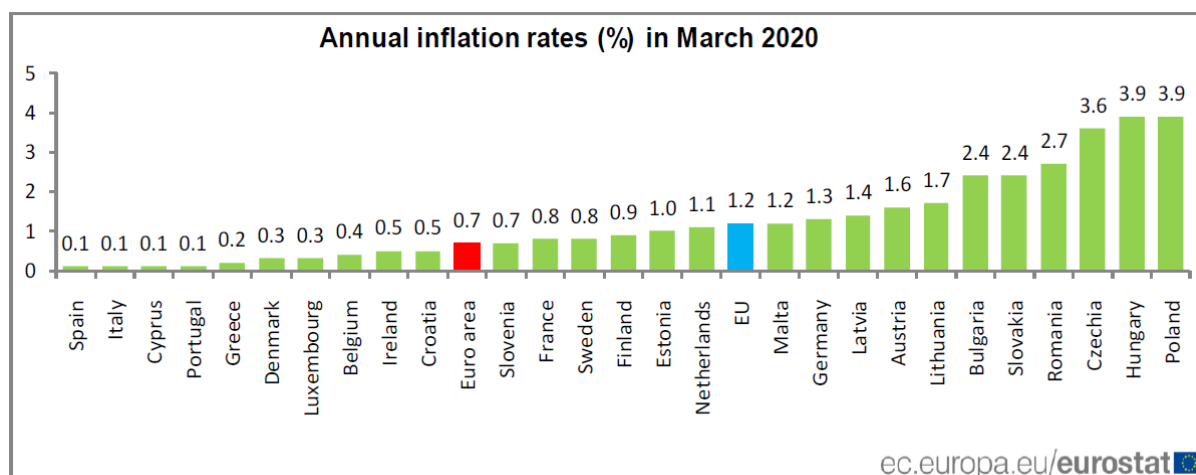
Den årlige prisstigningen Den årlige prisstigningen (KPI – konsumprisindeksen) i euroområdet falt fra 1,2 pst. i februar til 0,7 pst. i mars. KPI ble i første rekke trukket ned av lavere energipriser. Kjerneinflasjonen (utenom energi og ubearbeidede landbruksprodukter) gikk svakt ned fra 1,3 til 1,2 pst. I EU27 avtok KPI fra 1,6 i februar til 1,2 pst. i mars.

Kilde: Eurostat

Svingningene i prisstigningen de siste årene skyldes i all hovedsak svingningene i energipriser, men også prisene for ubearbeidede landbruksprodukter har svingt. KPI uten energi og ubearbeidede landbruksprodukter har ligget relativt stabilt på 1-1½ pst. de siste årene.

Prisstigningen varierte betydelig mellom land. Høyest lå Polen og Ungarn med 3,9 pst., fulgt av Tsjekia med 3,6 pst. Blant de største eurolandene lå Tyskland høyest med hhv. 1,3 pst., mens Italia og Spania lå lavest av samtlige land med 0,1 pst.

Kilde: Eurostat

Et tidligestimat for euroområdet viser at prisstigningen i april falt ytterligere til 0,4 pst. April er den første hele måneden med omfattende koronanedstengning i Europa. Prisutviklingen på energi trakk KPI kraftig ned. Kjerneinflasjonen (utenom energi og ubearbeidede landbruksvarer) falt marginalt til 1,1 pst.